

DANSUL POPULAR „RÂNDURILE” ȘI TRADIȚIILE DIN MUNTENII DE SUS

Daniela ADAM*

Cuvinte-cheie: muzeu sătesc, Munteni de Sus, tradiții, dans popular „Rândurile”

Key-words: village museum, Munteni de Sus, traditions, folk dance "Rows"

Abstract:

Villagers Munteni de Sus, Vaslui County are coming from northern Moldavia and are attached to traditions of the area. Among the dance traditions Walachia part "Rows" made during new year celebrations.

Având în vedere istoricul și originea locuitorilor în mod firesc a fost normal ca în satul Muntenii de Sus să existe o complexitate a culturii populare românești. Indiferent de statutul satelor, locuitorii județului Vaslui sunt puternic atașați tradițiilor. Între aceștia cei din Muntenii de Sus putem să spunem că excelează din acest punct de vedere. Veniți din nordul Moldovei și poate din alte zone în care predominau anumite obiceiuri ei le-au transferat în zona Vasluiului.

Un prim pas a fost cercetarea etnofolclorică desfășurată care a avut ca obiectiv realizarea unei culegeri de folclor. Informatorii de la care am cules date au fost încântați să colaboreze, în acest sens, sătenii au participat la toate activitățile culturale desfășurate.

În acest orizont cultural se înscrie în prim plan dansul „Rândurile”. Este vorba de fapt de o suită de dansuri populare care se deosebesc de celelalte suite prin faptul că sunt performate numai la Anul Nou. Aflați în pragul înnoirii anului, toți ceilalți urători execută un număr de dansuri care au un caracter tradițional. Dansurile respective „Corăbiasca”, „Florica” și celelalte care formează suita nu sunt executate în timpul anului.

Desfășurarea obiceiurilor de iarnă implică revigorarea costumului popular și a tot ce este legat de acesta. Peste an însă există anumite prilejuri de manifestări al altor obiceiuri: nunțile încă își mai păstrează aspectul tradițional obișnuindu-se să se ofere în dar nuntașilor prosoape țesute la război. Dansurile „Rândurile” se organizau cu ocazia sărbătorilor de Anul Nou. Formația era compusă dintr-un număr de 14 băieți și trișcarul cel care acompania dansul. Cu trei săptămâni înainte de începerea sărbătorilor de iarnă tinerii se adunau la o casă unde începeau repetițiile. În seara de Anul Nou încă de cu ziuă umblau din casă în casă ca să cuprindă tot satul, dar mai de cu seamă mergeau la cei unde lampa era aprinsă, acest lucru fiind un semn că gospodarii îi așteptau.

* Profesor, Școala „Ion Agarici”, Muntenii de Sus, Vaslui

Încă de acum 60 ani costumele populare de la formația „Rândurile” s-a păstrat până în zilele noastre și este compus din bocanci, ițari, cămașă, curele bătute cu aplice sau rozete, flanelă de lână brumărie, bariz galben, fustă, brâu cu ciucuri, iar pe cap căciula de oaie brumărie sau neagră, împodobită cu flori, mărele colorate iar la picioare zurgălăi sau clopoței care răsuna după bătăile dansului.

Din cei 14 dansatori, 2 erau îmbrăcați în dame: domnișoara îmbrăcată în mireasă, care „ducea” dansul și „bucovineanca” care se afla la capătul dansului, ea fiind îmbrăcată în catrință cu motiv trandafir, cămașă cusută de mână, batic.

În formație se afla și ofițerul (cămărașul) care era împuternicit de Primărie printr-un contract. El avea o pușcă cu 2 cartușuri și trebuia să asigure ordinea și protecția celor care umblau cu acest obicei în seara de Anul Nou. Acest dans se dansa în casa omului, de se stingea și lampa din cauza bătăilor dansului. Rolul cămărașului era de a păzi băieții de mascații care voiau să-i atace pentru banii adunați. Dansurile sunt însoțite în permanență de strigături care ritmează mișcările, dar totodată conțin unele aluzii umoristice, de satiră. Acompaniamentul se realizează exclusiv la trișcă, instrument tradițional, fiind o formă primară a fluierului (lipsește dopul și vrana).

Tot în seara de Anul Nou tinerii satului mergeau cu uratul și colindul.

Șezătorile constituie un mijloc complex de educație deoarece îi familiarizează pe copii cu unele elemente de folclor contribuind astfel la dezvoltarea dragostei pentru tradițiile populare, la dezvoltarea gustului pentru frumos, pentru armonie, stăpânirea de sine, spiritul de echipă.

O frumoasă tradiție păstrată cu sfințenie de bătrânii satului pe care o scot la iveală din lada de zestre mai ales în serile lungi de iarnă este șezătoarea, ce încă nu și-a pierdut identitatea în mediul rural. În cadrul organizării șezătorilor femeile țin la război, torc lână, împletesc, scarmână lână și în timp ce lucrează cântă și deapănă amintiri, povești, zicători, ghicitori.

Comuna Muntenii de Sus prezintă un interes deosebit din punctul de vedere al etnografiei, prezentând aspecte originale în raport cu celelalte comune din județul Vaslui. În scopul conservării identității locale, precum și al identității generale române ne-am propus înființarea unui muzeu sătesc.

În cadrul efortului național de conservare și valorificare a tradițiilor populare în comuna Muntenii de Sus am inițiat proiectul „Tradiții în oglindă”-PHARE CBC 2005 pentru Programul de Vecinătate România – Republica Moldova. Proiectul a fost aprobat cu o sumă de 98.124,5 EURO și care s-a finalizat prin constituirea unui muzeu de etnografie și istorie reprezentativ „Muzeul Tradițiilor” pentru comuna Muntenii de Sus dar și pentru Valea Vasluiului. Acest deziderat a fost aprobat de Ministerul Dezvoltării și s-a derulat în perioada 1 decembrie 2007 - 28 februarie 2009. Ca obiective principale s-au realizat: „Muzeul tradițiilor”, 1200 dvd-uri cu un film documentar, 1200 broșuri, 1200 ghiduri, 60 afișe și un site www.muzeultradițiilor.ro. Acest program a avut ca parteneri Consiliul Județean Vaslui, Muzeul Județean Vaslui și Raioanele Leova și Hâncești din Republica Moldova.

Casa țărănească la origine construită din bârne a adăpostit de-a lungul timpului cele mai vechi tradiții ale artei populare românești. Astfel muzeul nou înființat s-a dorit să ne trimită în timp și să cunoaștem elementele care alcătuiau o

gospodărie țărănească. Clădirea se află în vatra veche a satului și este compusă din: camera de locuit, tinda, camera de curat, prispa cu cerdac și deregi de lemn și un chiler.

În camera de locuit s-a amenajat patul cu capete, laița, războiul de țesut, lada de zestre, masa rotundă cu scăunele, sobă cu vatră, culmea cu haine iar pereții sunt împodobiiți cu covoare, lăicere, carpete și prosoape.

În tindă ne întâmpină două manechine, respectiv bărbat și femeie, costumate în portul popular reprezentativ al satului.

Chilerul adăpostește unelte agricole, carul pentru boi, butoaie, zdrobitor, sanie mare de lemn, banc pentru tâmplărie, covată, piuă de lemn, cufere, oale pentru gătit de lut, măști tradiționale, unelte pentru realizarea obiectelor țesute.

Casa țărănească este împrejmuită cu un gard împletit din nuiete.

O atenție deosebită se va acorda obiectelor de păstorit și de prelucrare a lânii, aceasta ținând de prima ocupație importantă a locuitorilor. O alta secție va avea în vedere prezentarea artei populare din comună, în primul rând țesăturile de interior și elemente de costum popular. Secția a treia va cuprinde creații de artă populară originală produse tot de locuitorii comunei indiferent de vârstă. În permanență vor fi prezentate pe un monitor desfășurarea practica a obiceiurilor însoțite de coloana sonora prin realizarea unui film documentar.

Cu ocazia prezentei unor grupuri de vizitatori sunt organizate mici spectacole în spațiul muzeului sau în cel aferent. De asemenea pentru popularizarea instituției sunt realizate tipărituri și alte materiale de propagandă culturală. Dat fiind poziția comunei în imediata apropiere a municipiului Vaslui muzeul este înscris în circuitul turismului cultural din județ. El constituie un act de identitate al comunei Muntenii de Sus, un motiv de mândrie locală și o dovadă a participării sătenilor de aici la viața spirituală a județului prin originalitatea creațiilor realizate în timp.

„Muzeul tradițiilor” are un rol educativ atât pentru cei mai în vârstă care se vor atașa și mai mult de tradițiile pe care le-au cultivat de-a lungul timpului, cât mai ales pentru tânăra generație care nu trebuie să-și uite originile.

Muzeul va prezenta și o importanță aparte în contextul în care exodul spre Italia amenință sentimentele de apartenență națională, simțul istoriei și al identității naționale.

Poziția geografică a comunei Muntenii de Sus permite ca muzeul să fie vizitat atât de elevii din Municipiul Vaslui cât și de turiștii din județ și din toate zonele țării. De asemenea vor fi bineveniți și turiștii străini care vor avea ocazia să cunoască doar o parte din viața sufletească a românilor prin intermediul obiectelor expuse la care se vor adăuga înregistrări audio-vizuale ale obiceiurilor tradiționale din comună.

Considerăm înființarea muzeului din Muntenii de Sus ca un act patriotic și totodată drept un mijloc de educație permanentă atât a celor mai în vârstă cât mai ales a copiilor.

Totodată muzeul are o mare valoare educativă pentru elevi, unele ore putând fi ținute în incinta acestuia. Datorită apropierii de Municipiul Vaslui și elevii din școlile de la oraș vor putea să cunoască elementele de interes etnografic la ele acasă în deplina lor originalitate.

Anexa: